

alföld

IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

LACKFI JÁNOS
TANDORI DEZSŐ
VERSEI

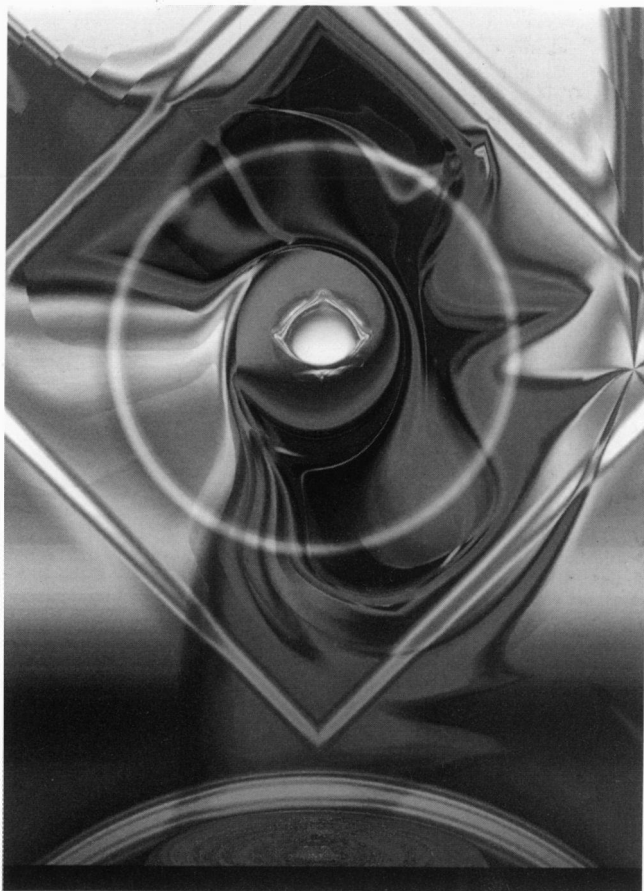
BENEDEK SZABOLCS
GERŐCS PÉTER
PRÓZÁJA

„SZÓKRATÉSZI HUZZATBAN”
VAJDA MIHÁLY NAPLÓJA

BORBÉLY SZILÁRD
„A KORTÁRS LEVELEI”

TANULMÁNYOK
ADY ENDRE
ILLYÉS GYULA
JÓZSEF ATTILA
JUHÁSZ FERENC
TANDORI DEZSŐ
WEÖRES SÁNDOR
KÖLTÉSZETÉRŐL

ANGYALOSI GERGELY
CSEHY ZOLTÁN KRITIKÁI

ÖTVENKILENCEDIK ÉVFOLYAM

2008/12

Utódok, boldog ősök

EGÉSZRÉSZ – FIATAL KÖLTŐK ANTOLÓGIÁJA; HASZNÁLATI UTASÍTÁS –
VERSANTOLÓGIA

Előttem a Holnap. *A Holnap* antológia, melynek a *Nyugat* folyóirat mellett szintén centenáriuma van idén. A maga műfajában valószínűleg máig a legnagyobb hatású (és legprovokatívabb) a magyar irodalomtörténetben. Százévente egyszer van ilyen. Vagy talán összesen, ha egyszer – nehezen tudom elképzelni, hogy lehet még olyan daliás idő, amikor egy szépirodalmi verseskötet botrányillatot áraszt. Ámbár ki tudja pontosan megmondani, milyen érvényűek voltak 1908 irodalmi botrányai? Mekkora volt az a „magyar publikum”, melyet állítólagosan sértett Ady Endre a „duk-duk affér” néven elhíresült eset során? Az azonban kétségtelen, hogy az irodalmi közélet megbolydult. Az antológiában nem (csak) a századelő Magyarországa, hanem – ahogy Ady írja a kötetbeli *A Gare de l'Est-en* című versben – „Páris dalolt”, és vele együtt Pece-parti rokona, a kis Párizs: Várad. Az sem igen (lehet) jellemző az új századelőre, hogy markánsan egy vidéki nagyvároszhoz köthető irodalmi csoportosulás tesz szert ekkora jelentőségre. Többen eltűntek aztán a magyar irodalmi élet süllyesztőjében (Miklós Jutka, Dutka Ákos, Emőd Tamás – de Balázs Béla sem költőként vált ismertté), mint ahányan jelentőségre tettek szert (Ady, Babits, Juhász Gyula) – ám a kötet hatása azonnali volt.

A különböző antológiák felépítése természetesen mindig bizonyos nézőpont és előfeltevérendszer szerinti szerveződést jelent, mely leginkább a szerkesztő személyéhez köthető, és amely perspektívát egyedül a létrejövő könyv-mű képes legitimálni úgy, mint jelentős, izgalmas, produktív irányvonalat. Ily módon minden antológia elbeszélője a szerkesztő – a mű az ő műve mint szövegválogatóé. Ha úgy tesz, idéz (jelölten!) és kontextualizál – időnként kommentál (mint például *A Holnap* esetében Antal Sándor), vagy más hangokat enged szóhoz jutni (a *Költők egymás között* című 1969-es, többek között Oravecz Imrét és Petri Györgyöt is közlő kötet idősebb pályatársakat szólaltat meg a szerzők bemutatása céljából). A szerkesztő tehát a szelekció és kombináció eljárásaival mond el egy narratívát, mondja el egy adott kérdéskörre vonatkozó saját válaszát.

Nagy a változatosság abban a tekintetben, hogyan is beszél ez a narrátor – *A Holnap* rendezője folyamatosan előtérbe helyezi magát, beavat, átvezet és erős interpretációkkal látja el az olvasót. A *Költők egymás között*ben nincs feltüntetve egyetlen válogató – a szöveggyűjtemény az egymásmellettséget hangsúlyozza, az alkotók és szövegek párbeszéde nem irányított, a kötet koherenciája nem látható, viszont az egyes szereplők mellett legalább ugyanakkora hangsúlyt kapnak az őket bemutató kollégák (természetesen abban az időben ennek a gesztusnak komoly legitimációs ereje is volt). Az *Egészrész* elbeszélője, k. kabai lóránt látványos gesztussal egy saját történetet készített: a verseket nem külön, szerzők szerinti lebontásban közli, hanem összekeveri őket (némiképp erre is utal a cím). Ugyanakkor engedi, hogy e narratíva találkozzon az olvasóval, nem orientál szerkesztői előszóval (egy alternatív tartalomjegyzék segít abban, hogy könnyen megtaláljuk egy-egy

költő saját műveit). A *Használati utasítás* két szerkesztője, Reményi József Tamás és Turczy István azt a megoldást választotta, hogy kettébontotta a szelekció aktuálisát: előzetesen fölkért húsz „irodalmi műhely”, hogy ajánljanak két-két, általuk a legtehetségesebbnek tartott alkotót, majd ezen ajánlások alapján válogatták össze ők a kötet huszonhat szereplőjét. A műközpontú szerveződésű, a szerzői nevekre kisebb hangsúlyt helyező *Egészrész* szemben utóbbi kötetben minden szerző arcot és hangot kap: fotót közölnek róla, és saját maguk által elkészített curriculum vitae-t. Ez is érdekes játékra adhat alkalmat, hiszen nem egyszer feszültségben áll egymással az önértelmező bemutatkozás, valamint az olvasás számára szabaddá tett szövegblokk. Természetesen a szembenállást nem az autentikusság problémája szerint kell értenünk, hanem megfigyelhetjük a figuraképzés eltérő módjait, és szembesülhetünk a különbözőképpen elgondolt Bildung-történetekkel. Ezek az önértési aktusok valamelyest hatnak a versek olvasására is, egyrészt a befogadói attitűdök függvényében, másrészt aszerint, hogy az adott művek mennyire engedik érvényesülni az értelmezésben a biografikus narratívákat. (Természeteszerűleg egy vallomások jellegű én-beszédet közelebb érezhetünk a szerzői név mögé imaginált figurához, mint egy parodikus vagy pastiche-szöveget, mindazzal együtt, hogy az életrajzi szerzői énhez, kivált személyes ismeretség híján, aligha férhetünk hozzá.)

Az *Egészrész* a *József Attila Kör* füzetekinek 150. darabjaként jelent meg – talán érdemes felidézni a könyvsorozat második kötetét, a *Ver(s)ziók – Formák és kísérletek a legújabb magyar lírában* (1982) című antológiát, amelyet egykor Kulcsár Szabó Ernő és Zalán Tibor szerkesztett. A kötet a mostaninál sokkal nagyobb méretű volt, majd ötven alkotót vonultatott fel, köztük olyan ellentétes poétikával és attitűddel bírókat, mint Parti Nagy Lajos, Döbrentei Kornél, Petőcz András, Balla Zsófia, Szilágyi Ákos, Szőcs Géza, Nagy Gáspár és Várady Szabolcs. A kötet előszavából kiderül, hogy az akkori szerkesztők célkitűzése az volt, hogy „a 'kísérletező költészetnek' Európában lényegében már az utóbbi két évtizedben polgárjogot nyert alakzataihoz viszonyítva legalább annyit próbáljunk szemléltetni, miben és hogyan halad együtt a legújabb költők lírai gondolkodása a jellegadó áramlatokkal”. Az experimentális költészet, a formabontás (pontosabban a „bontott forma”) különféle lehetőségeit kívánták felvonultatni, s számos vizuális költészeti alakzatot is találunk a kötetben. E kötet narratíváját tehát a nemzetközi kontextus is szervezi – arról mesél nekünk, milyennek látszik a legújabb magyar líra az európai irányzatokra is nyitott tekintetből. Az *Egészrész* esetében nem beszélhetünk hasonló távlatról – k. kabai lóránt egy interjúban (az A7 portálon) beszél elgondolásairól. Miután „vállaltan szubjektív versgyűjteménynek” nevezi a kötetet, hozzáteszi: „épp annyira szubjektív, mint minden egyes hasonló kiadvány”, majd így folytatja: „A koncepció pedig végtelenül egyszerű (számomra pedig evidens) volt: viszonylag kevés szerzőtől válogatva összeállítani egy olyan kötetet, amely szakít a mára egyeduralgkodóvá vált antológiaszerkesztési gyakorlattal, azaz nem szerzői blokkokban közöl verseket, hanem a versek sorozata egy kitapintható, működő (és önmagát működtető) tematikus ívet képez az első verstől az utolsóig.” Mindezek után két válogatási elvet jelöl meg: az egyik, hogy ne szerepeljen olyan szerző, aki több mint két kötetrel rendelkezik, illetve, hogy a válogatás alapja a „saját ízlés, ér-

tékítélet” volt. Mindezek alapján elmondhatjuk, hogy az *Egészrész* verseinek tematikus íve arról mesél, hogy milyenek látszik a fiatal magyar líra kettőnél kevesebb könyvvel bíró szerzőkből álló szelete k. kabai lóránt szemszögéből. (Bizonytalán a szerkesztői távlatról, világtapasztalatról is árulkodik az a tendencia, melyről Antal István számol be *A Vörös Postakocsi* 2008. tavaszi számában megjelent recenziójában: „Itt mintha mindenki /vagy majdnem mindenki/ a legszálkásabb stílusú, a legnyomasztóbb álmait, magánéleti problémáit objektíváló műveivel szerepelne.”) A külső kontrollinstanciák kiküszöbölése miatt kevésbé tűnik nagyszabásúnak a vállalkozás – az ily módon artikulált saját ízlés legfőljebb megkérdőjelezhető, ám nem megvitatható. (De gustibus non est disputandum.) A *Használati utasítás* válogatási szisztémájáról már szóltam – mivel egymástól esztétikai elvárásaiban sok tekintetben különböző műhelyek által javasolt szerzőkből áll össze a kötet (e koncepcióját jól átgondoltnak és megérvelhetőnek tartom), elméletileg reprezentatívabb és sokszínűbb keresztmetszetet nyújtja a kortárs fiatal költészetnek. Azonban mivel itt szempont volt az, hogy még kötetdebütáció előtt álló alkotókról lehessen csak szó, minimális az átfedés a két antológia között: egyedül Csobánka Zsuzsa (és tőle is egyetlen vers, a talányos *Vízvárosi tréfa*) szerepel mindkettőben. A továbbiakban, mivel lehetetlen, hogy a 38 költő mindegyikéről szóljak, igyekszem bizonyos tendenciákat kiemelni, s egy némely darabot közelebből szemügyre venni.

Az *Egészrész* versfüzérének motivikus hálójáról, tematikai rendjéről többen is értekeztek már (pl. Szegő János nagyon invenciózusan a *Holmi* 2008. áprilisi, avagy Mezei Gábor a *Debreceni Disputa* 2008. júniusi számában, s utóbbi meggyőző olvasatát adja Mándoki György nyitóversnek, az *indulásnak* is a kötetfelépítés kontextusában), emiatt erről most nem szólok. Arra voltam kíváncsi elsősorban a köteteket olvasgatva, hogy milyen versnyelvi, formai változatokkal jelentkeznek a költők, hogyan létesítenek kapcsolatot a lírai hagyománnyal (illetve annak mely részével), s hogy a néhány közölt vers felmutat-e valamilyen sajátos, az adott szerzőre jellemző költői nyelvet. Foglalkoztatott ugyanakkor az is, hogy tartalmazznak-e a versek különösen a mai korra jellemző tapasztalatokat, illetőleg párbeszédképesnek mutatkoznak-e napjaink összetett mediális közegével kapcsolatban. Utóbbi elvárásrendet Kupcsik Lidi *Papp Windows balladája* című írása teljesíti be valamiképpen, elsősorban tematikusan, illetőleg lexikálisan – a vers számítógépes terminusokat is felsorakoztat, s a monitor vibrálásától delejezett embert, a már csak gépi kódok rendszerében otthonra lelő létállapotot írja le. (S hogy az az „otthon” mégis alapvetően idegenség, a beszélő retorikája, véleménye közvetíti, kissé didaktikusan az olvasónak.) A „gép az úr”-tól az „Úr a gép”-ig jutunk el különféle transzformációk, allúziók, játékok során, s e közegben értelmeződik újra Pilinszky *Apokrif*-szakasza is („Nem érti már az emberi beszédet.”). S talán e rájátszás működésmódja az, mely megérteti velem, hogy az általam vélt (kulturális ideológiai) korszerűség ellenére miért nem igazán élményszerű számomra mégsem a szöveg: bármennyire is szerves és ideillő a Pilinszky-textus, az eredeti helyén – a vers poétikai-retorikai, modális összetettsége folytán – talányos, interpretációs izgalmakkal szolgáló sor e helyen meglehetősen leegyszerűsödni látszik azzal, hogy a versbeszélő (könnyen adódó) ítéletének részévé válik. A *Használati utasítás* alkotói közül Tatár Balázs János az, akinek szövegei – sejtetően tudatos programszerű-

séggel – az információs társadalom által felvetett kérdésekre keresnek – a költészet, tágabban: az irodalom, az irodalmi nyelv terrénumán és hatókörén belül – választ. *CTRL + S* című – Vass Tibor szövegépítkezésének hatását is magán hordozó – ars poeticája részint a számítógépes szleng használatával ér el többértelműséget, nyelvi játékot, s tematizálja informatika és irodalom egymásra hatását, a két, radikálisan másnak tételezett világtapasztalat különállóságát, a saját költői gyakorlat és mindennapi élet vonatkozásában. „*Menteni kéne ami menthető* / letárolni adathordozókba / adathordozni magammal / nehogy másnak legyen gépe hozzá. // Ars poetikát kijelölni / másolni / beilleszteni / – bármilyen informatikus tud. / Különb-nek illenék lennem / tőlük / nem adattárolón tárolnom adataim / ebben az IT-világban? / Továbbmegyek: / kijelölni egy rekordot benne?” – kezdődik a szöveg, mely egy idő után sajnálatos módon elfárad, túlbeszéltté válik, s mintha a „valahogyan mondás”, a kódrendszer érvényesülését a „valamit közlés” érdekeltsege gátolná. A különféle szaknyelvi kódok (matematikai, műszaki, sportfogadási, nyelvtani stb.) egymásba játszatása, egy-egy szó jelentésterében történő ütköztetése eredményezi a *Földosztás* egyedi esztétikai tapasztalatát – mindez roncsolt, töredezett szintaktikai struktúrákban. (Nem kétséges azonban, hogy a jó ötleteket is egyenletesebb színvonalon kell kidolgozni, s többet gyomlálgatni.)

Az egyik legizgalmasabb, autonóm költői világot az *Egészrész* szerzője, Sopotnik Zoltán teremtette meg – ebbéli véleményem egybecseng a recepció egyéb hangjaival, a tekintetben is, hogy mindez egyben várakozást is megelőlegez az ún. „futó-versekből” összeálló majdani kötet felé. Szegő János írja említett kritikájában, a rá jellemző szellemességgel, a versek motívumairól: „Elsősorban a futás mint cselekvés és mint állapot, aztán egy tó és két angyal. Hozzávalók egy magánmitológiaiához, ám az összhatás éppen hogy nemcsak a mitikus jellegben van, hanem a konkrétságban is. Nyomasztó etűdök, melyekben a futás mozdulatsora válik elsődleges szövegszervező elvvé. Mivel a futás az alaptémája, így verseiben ez textuális szinten is megjelenik, mondhatni: kifutja magát. Az áthajlások, sorszerkesztések, a hosszabb és az egészen rövid mondatok ütemes váltakozásai olyannak hatnak, mintha egyenesen a szaporább vagy izgalmi állapotba hozott légzés tempója szerint következnenek.” Sopotnik verseiben a futás, a mozgás nem csak, illetőleg nem elsősorban témaként, hanem szövegeffektusként, illetőleg az olvasás menetének egyfajta sajátos mediális közegeként is érvényesül – legjellegzetesebb a *Futóosz* alábbi (önreflexív) szakasza: „Talán. Komornak kéne lenni. / A gondolat ritmusára futni kábé. Ahogy / leesik egy rím, vagy tantusz. / És annyiszor kezdeni újra. Ahány / pontot ver az eső. A tóba.” Föltűnő ugyanakkor, hogy e szövegek szerveződése mindenekelőtt a korrespondancia elve szerint történik: a nyelv mintha reprezentálná (hol a variatív ismétlések – *Futókör*, hol a lépegetés – *Futózáj*, hol a légzésütem ritmusa szerint) a futást, s – szimbolikusan – a futás alakzatában a világot, az életet. Egybeesés alatt természetesen nem azt értem, hogy a szövegeffektusok mindig pontosan leképezik az elvárt mintákat, avagy teljesítik a megfogalmazottakat (pl. „És körönként felbukkan legalább egy gyerek. / Egyre váratlanabb mondatok.”), hanem azt, hogy a testkódok színre vitele, a leírások működésmódja, a forma reflexiója és a nyelvi önreferencialitás szoros összefüggésben, egymással kölcsönhatásban történik – s a szöveg e *történeseit* egy külső elbeszélő, vagy

sokkal inkább tudósítói nézőpont határozza meg, irányítja, talán a nyelv uralhatóságának illúzióját keltve. Ám mivel mindez mentes az ideologikumtól, s a versek zöme önmagában is jól érvényesül, nem válik unalmassá e szöveg univerzum.

Krusovszky Dénes *Nem ebben a versben* című írásában is finoman összeír a szöveg dologi és nyelvi (gyakorta ön-) referenciális mezeje. Akár ez, akár a *Ne legyen ablak*, ugyanazokban a szövegszegmentumokban cselekszi a vers önprezentációját és beszél valami másról. E technika, s a szavak egymásra hajlítása, montírozása teszi számomra Krusovszky e kötetbeli írásainak egy részét érdekessé (radikálisan más poétikát mutat az allegorikus jellegű *Szintetizátorzene* és az *Élni akar*, melyek tétjét egyelőre nem tudtam fölfedezni). A *Például a lábnyomok* című, mondatszerű hasonlító és azonosító szerkezetekből építkező, variatív ismétlésekkel is élő versének szentenciózus kijelentésekkel tarkított meditatív modalitása, önmegszólító formája József Attila, s különösen Kemény István lábnyomait is hordozza. A Kemény-hatás Pollágh Péter bizonyos szövegeiben is erőteljesen érezhető, ám nála (éppenséggel az e hatást nélkülöző írásokban) a poétikai történések a mondat- és strófaszintről a szintagmaszintre kerülnek át. Költészetének a zsebkendőnyi területen végrehajtott szójátékok, a szintagmatikus többértelműség, az egymás utáni mondatrövidékek szólamokban tartása, a magából kivetkezett forma, az időnként túljáratott önreflexivitás, az intertextusok gyakori funkciótlanúsága csakúgy sajátosságai, mint a Kemény István művészetét idéző (ám számomra kétséges, hogy azt mennyiben továbbgondoló) „rejtély-kód” (*Szűrés pályá, A rózsaszín víz el, avagy a világ titokszerűségével sikerülten szembesítő Vörösróka*). Bajtai Andrást tartom a kötetből olyanak, aki érezhetően szintén Kemény költészetének útjelzéseit követte, de úgy került tőle tisztos látótávolságba, hogy saját lírai nyelvet hozott létre. Mindkettejükre jellemző a világ átláthatatlan rejtélyként, transzcendenciától sem mentes, felforgató idegenségként való érzékeltetése, az én elkülönöződései- nek, az ismeretlen másiktól való állandó függésének tételezése (pl. Bajtai: *A kislány*). Menyhért Anna Keményre vonatkozó pontos megfigyelését idézve, egyszerre adnak az olvasónak „túl sok és túl kevés fogódzót”. Ám Bajtainál hiányzik a Kosztolányit, József Attilát is újraíró dallamosság, szépen hangzás (mely Krusovszkynál például megvan). Őt az identitás épülése, változása izgatja, az én bezártsága (*Ez öröm. Ez béke*), hasadtsága, narrálhatósága. Én és te viszonyát problematizálja, illetve az identitáskeresés történeteit írja Antal Balázs is, részint lüktető ritmussal, szerepfelmutatásként is érthető versekben (*A fenevad üzenete; A várakozás*), részint – a Nagy László-i formanyelv egyedüli átörökítőjeként – (magán)mitologikus költeményekben (*Földszagú; Óriás*). A leginkább társtalannak Nemes Z. Mária versei tűnnek – vélhetően az eddig kipróbáltaktól nagy mértékben eltérő befogadói stratégiákat kívánnak meg az olvasótól. Kötetbeli anyaga elődlegesen egyfajta anti-esztétikaként, anti-humanitásként volna talán leírható. E szövegek egy beszélőhöz rendelhető hang meglétét imitálják – pragmatikailag működik az én-beszéd, de (szemantikai szempontból) az arc- és hangadás ellehetetlenülését eredményezik a mondatok. Az értelmezők legtöbbször, így Szegő János is, a hús-esztétikába tud kapaszkodni: „Nagyjából bizonyos, hogy kísérlete egy újszerű test fenomenológia leírására eredeti, és nyomot hagy az emberben. (...) Egész saját testünkhöz való

(v)iszonyunkat átpasszírozza az ilyen és ehhez hasonló sűrített leírásokkal: „A tánc egy zsíros gép.”.

Az hommage- és pastiche-költészet, a klasszikus esztétizmus szellemisége, az irodalmi tradíciókkal történő játék mindkét kötetben felbukkan – olykor nem lépve túl a „jól megcsinált darab” kategóriáján, máskor élményszerű műveket eredményezve. E vonulatot az *Egészrészben* Dunajcsik Mátyás és (József Attila-parafráziséval) Málík Roland, a *Használati utasításban* legfőképp Kőrizs Imre, Becsy András (Shakespeare-széljegyzetek), túljáratott archaizálásával Lesi Zoltán, az episztola-hagyományt szellemesen továbbörökítő Mezősi Miklós és bizonyos mértékben Korpa Tamás képviseli (de Váradi Nagy Pálnál is meghatározónak látszik a Parti Nagy-minta). Dunajcsiknál érezteti hatását a babitsi kontempláció és szemléletmód öröksége (*Helyzetjelentés, A rögzítésről*), de olvashatunk tőle Parti Nagy-paródiát (*A nőlakás*) és „dunajcsikizált” (mert a végére nyugvópontra juttatott, allegorikus magyarázattal ellátott) Bajtai-pastiche-t (*Miféle erdőkben*). A kiváló formaművésznél ugyanakkor meglepő, zavaró egyeztetési hibára is bukkanhatunk: „És megre-megtek / a San Marco homlokzatán a szentek, / s a homlokzat fölött a bronzlovak patája.” (*In memoriam Gustav Aschenbach*). Kőrizs Imre *Horácából* című, a „halál mint a nagy egyenlősítő” toposzát körüljáró verse minőségi versificatori munka, a címadó vers, a *Használati utasítás* pedig, didaktikus zárlata ellenére, valóban igényes darab (mely követi a Szilágyi Ákosra jellemző játékos szóanalízis módszerét is, a „szeress” kifejezést bontva fel). Korpa Tamás kiterjedt allúziórendszerrel dolgozik, mely zavartalanul szervesül jobb írásaiban (*Kant mester a tengerről álmodik*), máshol inkább a tudálékosság hatását kelti (*Vonalzón lépegető lényeg*). Szolcsányi Ákos Péter *imáját* írja meg, Nagy Zsuka hommage-verse Pilinszky Jánoshoz szól (*Letépett vérvő tapétára*), Ayhan Gökhan két verséből pedig Térey János hangját is kihallani (*Visszatérés, Úticél*). Nem nevezhető pastiche-nak Varga Zoltán Tamás (*Egészrész* kötet) (*mennyi mindent kell tenni...*) című-kezdetű megkapó szövege, ám annyira eltér a szikár képekre, látványcentrikus hasonlatokra építő többi írásától, hogy talán nem véletlenül tűnik úgy, Borbély Szilárd *Ami helyet* kötetének versnyelvét működteti.

Mindkét kötetben jelentős a közvetlen, esetenként vallomásos én-beszéd eltérő formakultúrákban való megjelenése is. Számomra ezek közül Király Odett félrímes, emlékezetes sorokat felvonultató családversei a legmeggyőzőbbek, de Veres Máté helyenként (kép)zavarba ejtő versmondataihoz, Molnár Illés egy-egy jobb találatához (*Álló nap*) is többször vissza lehet térni. Magolcsay Nagy Gábor szürreális imaginációkra épülő szabad verseiben kassáki avantgárd áramlik, s (a test körébe vonódó) képek burjánzása jellemzi Csobánka Zsuzsa legtöbb versét is. A pályakezdőnek jóindulattal sem nevezhető Miklya Zsolt ízléses, a gyermeki perspektívát érzékenyen integráló költeményeit csakúgy szívesen olvastam, mint Tamás Zsuzsa viszonylag egyszerű kifejezésmóddal élő, harmonikus, apró hullámokban érkező, szép felépítménnyé rendeződő versmondatait.

Hosszú idő után találkozhattunk más-más szempontból reprezentatív, ún. generációs antológiákkal. E kordokumentációs szempontból is érdekes kötetekben természetesen módon találkozunk jobb, s gyengébb teljesítményekkel – egyik csakúgy szolgálhat tanulsággal, mint a másik. Egyes művek képtelenek stimulálni érzé-

keinket, aktivitásra, olvasási szokásaink megváltoztatására készíteni minket, mások zavarba ejtőnek, idegennek tűnnek, s azok (élvező) megértéséhez talán épp most alakuló értelmezési stratégiákra van szükség. Nyilván több majdani „Miklós Jutka” és „Dutka Ákos” szerepel a két antológiában, mint „Ady Endre” vagy „Babits Mihály” – ha az irodalmi élet nem is bolydult fel hatásukra, mint száz évvel ezelőtt, a kötetek történeti jelentőségét az határozhatja meg, hogy hányan fogják elérni a Juhász Gyula-i tisztességszintet. (*JAK – L'Harmattan; Palatinus*)

LAPIS JÓZSEF

Főszerkesztő és felelős kiadó: ACZÉL GÉZA

Kiadja az Alföld Alapítvány megbízásából az Alföld szerkesztősége

Tipográfia: Kass János

Szedés, tördelés: Alföld szerkesztősége. Nyomás: PIREHAB Kht. Nyomdaüzeme, Debrecen

Felelős vezető: Becker György vezérigazgató

Index: 25 901 ISSN: 0401—3174

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 4024 Debrecen, Piac u. 26/A. I. em. Telefon és fax: (52) 412-626 — Postafiók száma: 4001 Debrecen 144. — Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. — Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág. Előfizethető közvetlen a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján, Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál (Bp., VIII. ker. Orczy tér 1. tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp., 1900) További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu — Évi előfizetés 3600 Ft, félévi 1800 Ft. — Befizetéskor minden esetben kérjük feltüntetni az Alföld irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat nevét.